ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ (πρώτο τμήμα)
της 25ης Νοεμβρίου 1998 *

Στην υπόθεση Τ-222/97,

Alfons Steffens, κάτοικος Aschendorf (Γερμανία), εκπροσωπούμενος από τους Walter Remmers, Willy Meyer και Angelika Kleymann, δικηγόρους Papenburg, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο το δικηγορικό γραφείο των Turk και Prum, 13 A, Avenue Guillaume,

ενάγων,

κατά

Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ενώσεως, εκπροσωπούμενου από τον Jan-Peter Hix, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας, επικουρούμενο από τους Hans-Jürgen Rabe και Marco Núñez Müller, δικηγόρους Αμβούργου και Βρυξελλών, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον Alessandro Morbilli, γενικό διευθυντή της διευθύνσεως νομικών υποθέσεων της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων, 100, boulevard Konrad Adenauer,

και

Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενης από τον Dierk Booß, κύριο νομικό σύμβουλο, επικουρούμενο από τους Hans-Jürgen Rabe και Marco Núñez Müller, δικηγόρους Αμβούργου και Βρυξελλών, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον Carlos Gómez de la Cruz, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας, Centre Wagner, Kirchberg,

εναγόμενοι,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

που έχει ως αντικείμενο την αποκατάσταση των ζημιών που ο ενάγων ισχυρίζεται ότι έχει υποστεί από το γεγονός ότι εμποδίστηκε στην εμπορία γάλακτος λόγω της εφαρμογής του κανονισμού (ΕΟΚ) 857/84 του Συμβουλίου, της 31ης Μαρτίου 1984, περί γενικών κανόνων για την εφαρμογή της εισφοράς που αναφέρεται στο άρθρο 5γ του κανονισμού (ΕΟΚ) 804/68 στον τομέα του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων (ΕΕ L 90, σ. 13), όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 1371/84 της Επιτροπής, της 16ης Μαΐου 1984 (ΕΕ L 132, σ. 11),

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ
(πρώτο τμήμα),

συγκείμενο από τους B. Vesterdorf, Πρόεδρο, R. M. Moura Ramos και P. Mengozzi, δικαστές,

γραμματέας: A. Mair, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της προφορικής διαδικασίας της 24ης Ιουνίου 1998,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

Νομοθετικό πλαίσιο

1 Το Συμβούλιο, αντιμετωπίζοντας, το 1977, πλεόνασμα παραγωγής γάλακτος εντός της Κοινότητας, εξέδωσε τον κανονισμό (ΕΟΚ) 1078/77, της 17ης Μαΐου 1977, περί καθιερώσεως καθεστώτος πριμοδοτήσεων μη εμπορίας του γάλακτος

και των γαλακτοκομικών προϊόντων και μετατροπή των αγελών βοοειδών με γαλακτοκομική κατεύθυνση (ABl. L 131, σ. 1, στο εξής: κανονισμός 1078/77). Ο κανονισμός αυτός παρείχε πριμοδότηση στους παραγωγούς έναντι αναλήψεως δεσμεύσεως μη εμπορίας γάλακτος ή μετατροπής, για περίοδο πέντε ετών, των αγελών.

2 Το 1984, το Συμβούλιο, προκειμένου να αντιμετωπίσει μια επίμονη περίπτωση υπερπαραγωγής, εξέδωσε τον κανονισμό (ΕΟΚ) 856/84, της 31ης Μαρτίου 1984 (ΕΕ L 90, σ. 10), για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) 804/68 του Συμβουλίου, της 27ης Ιουνίου 1968, περί κοινής οργανώσεως αγοράς στον τομέα του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/003, σ. 82, στο εξής: κανονισμός 804/68). Με το νέο άρθρο 5γ του εν λόγω κανονισμού θεσπίστηκε «συμπληρωματική εισφορά» για τις παραδιδόμενες από τους παραγωγούς ποσότητες γάλακτος που υπερέβαιναν μια «ποσότητα αναφοράς».

3 Ο κανονισμός (ΕΟΚ) 857/84 του Συμβουλίου, της 31ης Μαρτίου 1984, περί γενικών κανόνων για την εφαρμογή της εισφοράς που αναφέρεται στο άρθρο 5γ του κανονισμού 804/68 (ΕΕ L 90, σ. 13, στο εξής: κανονισμός 857/84), καθόρισε την ποσότητα αναφοράς, για κάθε παραγωγό, βάσει της παραδοθείσας κατά τη διάρκεια του έτους αναφοράς παραγωγής.

4 Με τις αποφάσεις του της 28ης Απριλίου 1988, 120/86, Mulder (Συλλογή 1988, σ. 2321, στο εξής: απόφαση Mulder I), και 170/86, von Deetzen (Συλλογή 1988, σ. 2355), το Δικαστήριο έκρινε ανίσχυρο τον κανονισμό 857/84, όπως συμπληρώθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 1371/84 της Επιτροπής, της 16ης Μαΐου 1984, για τον καθορισμό των λεπτομερειών εφαρμογής της συμπληρωματικής εισφοράς που αναφέρεται στο άρθρο 5γ του κανονισμού 804/68 (ΕΕ L 132, σ. 11), και τούτο λόγω παραβιάσεως της αρχής της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης.

5 Σε εκτέλεση των αποφάσεων αυτών, το Συμβούλιο εξέδωσε τον κανονισμό (ΕΟΚ) 764/89, της 20ής Μαρτίου 1989, για την τροποποίηση του κανονισμού 857/84 (ΕΕ L 84, σ. 2). Κατ' εφαρμογή του νέου αυτού κανονισμού, οι παραγωγοί που είχαν αναλάβει δεσμεύσεις περί μη εμπορίας ή περί μετατροπής έλαβαν ποσότητα αναφοράς που αποκλήθηκε «ειδική» (ονομάστηκε επίσης και «ποσόστωση»).

6 Για τη χορήγηση ειδικής ποσότητας αναφοράς έπρεπε να συντρέχουν ορισμένες προϋποθέσεις. Εξάλλου, η ποσότητα αναφοράς περιοριζόταν στο 60 % της ποσότητας γάλακτος ή ισοδυνάμου γάλακτος που είχε πωληθεί από τον παραγωγό κατά τους δώδεκα μήνες που είχαν προηγηθεί του μήνα κατάθεσης της αιτήσεως πριμοδοτήσεως για μη εμπορία ή για μετατροπή.

7 Ορισμένες από τις προϋποθέσεις χορηγήσεως καθώς και ο περιορισμός στο 60 % της ειδικής ποσότητας αναφοράς κηρύχθηκαν ανίσχυρες από το Δικαστήριο με τις αποφάσεις του της 11ης Δεκεμβρίου 1990, C-189/89, Spagl (Συλλογή 1990, σ. I-4539), και C-217/89, Pastätter (Συλλογή 1990, σ. I-4585).

8 Ύστερα από τις αποφάσεις αυτές, το Συμβούλιο εξέδωσε τον κανονισμό (ΕΟΚ) 1639/91, της 13ης Ιουνίου 1991, για την τροποποίηση του κανονισμού 857/84 (ΕΕ L 150, σ. 35, στο εξής: κανονισμός 1639/91), με τον οποίο χορηγήθηκε ειδική ποσότητα αναφοράς στους οικείους παραγωγούς.

9 Ένας από τους παραγωγούς που είχαν ασκήσει την προσφυγή που είχε ως αποτέλεσμα την αναγνώριση, με την απόφαση Mulder I, του ανισχύρου του κανονισμού 857/84 είχε εν τω μεταξύ ασκήσει, μαζί με άλλους παραγωγούς, κατά του Συμβουλίου και της Επιτροπής, αγωγή αποζημιώσεως για την αποκατάσταση των ζημιών που είχε υποστεί λόγω της μη χορηγήσεως, κατ' εφαρμογή του κανονισμού αυτού, ποσότητας αναφοράς.

10 Με την απόφασή του της 19ης Μαΐου 1992, C-104/89 και C-37/90, Mulder κ.λπ. κατά Συμβουλίου και Επιτροπής (Συλλογή 1992, σ. I-3061, στο εξής: απόφαση Mulder II), το Δικαστήριο αναγνώρισε την ευθύνη της Κοινότητας για τις ζημίες αυτές.

11 Κατόπιν της αποφάσεως αυτής, το Συμβούλιο και η Επιτροπή δημοσίευσαν, στις 5 Αυγούστου 1992, την ανακοίνωση 92/C 198/04 (ΕΕ C 198, σ. 4, στο εξής: ανακοίνωση της 5ης Αυγούστου 1992). Αφού υπέμνησαν τις λογικές επιπτώσεις της αποφάσεως Mulder II, και προκειμένου να διασφαλιστεί η πλήρης αποτε-

λεσματικότητα της αποφάσεως αυτής, τα όργανα της Κοινότητας εξέφρασαν την πρόθεσή τους να λάβουν τα μέτρα που επιβάλλονταν για την αποζημίωση των οικείων παραγωγών. Μέχρι τη λήψη των μέτρων αυτών, τα εν λόγω όργανα δεσμεύτηκαν, έναντι παντός δικαιουμένου αποζημιώσεως παραγωγού, να μην εγείρουν ένσταση παραγραφής βάσει των διατάξεων του άρθρου 43 του Οργανισμού (ΕΚ) του Δικαστηρίου (στο εξής: Οργανισμός). Παρ' όλ' αυτά, η ανωτέρω δέσμευση εξηρτάτο από την επιπλέον προϋπόθεση ότι το δικαίωμα για αποζημίωση δεν θα είχε παραγραφεί κατά την ημερομηνία δημοσιεύσεως της ανακοινώσεως ή κατά την ημερομηνία κατά την οποία ο παραγωγός θα απευθυνόταν σε κάποιο από τα όργανα.

12 Στη συνέχεια, το Συμβούλιο εξέδωσε τον κανονισμό (ΕΟΚ) 2187/93, της 22ας Ιουλίου 1993, για την προσφορά αποζημίωσης σε ορισμένους παραγωγούς γάλακτος ή γαλακτοκομικών προϊόντων, οι οποίοι εμποδίστηκαν προσωρινά να ασκήσουν τη δραστηριότητά τους (ΕΕ L 196, σ. 6, στο εξής: κανονισμός 2187/93). Ο κανονισμός προέβλεψε τη χορήγηση κατ' αποκοπήν αποζημιώσεως προς τους παραγωγούς οι οποίοι είχαν υποστεί, υπό ορισμένες περιστάσεις, ζημίες στο πλαίσιο της εφαρμογής της αποτελούσας αντικείμενο της αποφάσεως Mulder II ρυθμίσεως.

Το ιστορικό της διαφοράς

13 Ο ενάγων είναι παραγωγός γάλακτος στη Γερμανία. Έχοντας αναλάβει, στο πλαίσιο του κανονισμού 1078/77, δέσμευση η οποία έληξε στις 12 Οκτωβρίου 1983, ο εν λόγω παραγωγός δεν παρήγαγε γάλα κατά το έτος αναφοράς που είχε ληφθεί υπόψη κατ' εφαρμογήν του κανονισμού 857/84. Κατά συνέπεια, ούτε του χορηγήθηκε ποσότητα αναφοράς ούτε, όπως ήταν επόμενο, μπόρεσε να διαθέσει στο εμπόριο, ύστερα από τη θέση σε ισχύ του κανονισμού 857/84, οποιαδήποτε ποσότητα γάλακτος απαλλασσομένου της συμπληρωματικής εισφοράς.

14 Ύστερα από την έκδοση του κανονισμού 1639/91, ο ενάγων έλαβε ποσότητα αναφοράς. Κατ' αυτόν τον τρόπο, επανήρχισε, από τις 15 Ιουνίου 1991, την παραγωγή γάλακτος.

15 Με έγγραφο της 14ης Ιανουαρίου 1993, ο ενάγων ζήτησε από την Επιτροπή την αποκατάσταση των ζημιών που είχε υποστεί. Στην απάντησή της της 10ης Φεβρουαρίου 1993, η Επιτροπή ζήτησε από τον ενάγοντα να αναμείνει την έκδοση του κανονισμού που θα προέβλεπε την καταβολή αποζημιώσεως, όπως

είχε αναγγελθεί με την ανακοίνωση της 5ης Αυγούστου 1992. Η Επιτροπή υπέμνησε ότι τα όργανα είχαν δεσμευθεί να μην προτείνουν ένσταση παραγραφής μέχρι την εκπνοή της προθεσμίας που θα οριζόταν με τον κανονισμό αυτόν.

16 Με έγγραφο της 30ής Σεπτεμβρίου 1993, ο ενάγων ζήτησε από τις αρμόδιες εθνικές αρχές να του κάνουν προσφορά, κατ' εφαρμογή του κανονισμού 2187/93, σχετικά με καταβολή αποζημιώσεως. Με έγγραφο της 25ης Ιανουαρίου 1994, οι αρμόδιες εθνικές αρχές του έκαναν τέτοια προσφορά, επ' ονόματι και για λογαριασμό του Συμβουλίου και της Επιτροπής, για ποσό 10 061,54 γερμανικών μάρκων (DM). Ο ενάγων δεν αποδέχτηκε την προσφορά αυτή εντός της προθεσμίας των δύο μηνών που προβλέπεται από το άρθρο 14, τρίτο εδάφιο, του κανονισμού 2187/93.

17 Με έγγραφο που περιήλθε στην Επιτροπή στις 7 Ιουνίου 1994, ο ενάγων γνωστοποίησε στο εν λόγω κοινοτικό όργανο ότι μη όντας σύμφωνος με τον υπολογισμό της προτεινομένης αποζημιώσεως, δεν δεχόταν την προσφορά. Στην απάντησή της της 5ης Αυγούστου 1994, η Επιτροπή, αφού υπέμνησε ότι η αποδοχή της προσφοράς δεν μπορούσε παρά να είναι ανεπιφύλαχτη και ότι, σε περίπτωση αρνήσεως, απέμενε μόνο η άσκηση ένδικης προσφυγής ενώπιον του Πρωτοδικείου, παρέσχε πρόσθετη προθεσμία δέκα ημερών για ενδεχόμενη αποδοχή. Στο έγγραφο αυτό, ο ενάγων δεν έδωσε απάντηση.

Διαδικασία και αιτήματα των διαδίκων

18 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 30 Ιουλίου 1997, ο ενάγων άσκησε την υπό κρίση αγωγή.

19 Ζήτησε από το Πρωτοδικείο να υποχρεώσει τους εναγομένους να του καταβάλουν το ποσό των 69 503,40 DM ως αποζημίωση, με τόκους υπερημερίας προς 8 % ετησίως, υπολογιζομένους από της 1ης Οκτωβρίου 1993.

20 Το Συμβούλιο και η Επιτροπή, εναγόμενοι, ζητούν από το Πρωτοδικείο:

— να απορρίψει την αγωγή ως αβάσιμη·

— να καταδικάσει τον ενάγοντα στα δικαστικά έξοδα.

Σκεπτικό

21 Προς στήριξη των αιτημάτων του, ο ενάγων υποστηρίζει ότι είναι ένας από τους γαλακτοκομικούς παραγωγούς που εμποδίστηκαν προσωρινώς να ασκήσουν τις δραστηριότητές τους, εφόσον αυτός δεν προέβη σε παραδόσεις γάλακτος μεταξύ 1984 και 1992. Φρονεί ότι δικαιούται πλήρους αποζημιώσεως για τις ζημίες που υπέστη λόγω της καταστάσεως αυτής. Κατ' αυτόν, η εφαρμογή του κανόνα περί παραγραφής που έχει θεσπισθεί με τον κανονισμό 2187/93 είναι παράνομη, οπότε δικαιούται, παρά την ύπαρξη του εν λόγω κανόνος, αποζημιώσεως για τη ζημία που υπέστη κατά τα έτη 1984 έως 1987.

22 Ο ενάγων, στηριζόμενος στο γεγονός ότι εισπράττει 0,60 DM ανά κιλό γάλακτος, εκτιμά τη ζημία του στα 69 503,40 DM.

23 Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, ο ενάγων υποστήριξε, απαντώντας στους ισχυρισμούς των εναγομένων σχετικά με την παραγραφή, ότι η προθεσμία παραγραφής είχε, δυνάμει του κανονισμού 2187/93, διακοπεί, ως προς όλους τους παραγωγούς, τουλάχιστον μέχρι την ημερομηνία της ανακοινώσεως της 5ης Αυγούστου 1992. Η διακοπή αυτή είχε ως συνέπεια, σύμφωνα με τις κοινές στην πλειονότητα των δικαίων των κρατών μελών αρχές, στις οποίες παραπέμπει το άρθρο 215, δεύτερο εδάφιο, της Συνθήκης ΕΚ, ότι από την ημερομηνία εκείνη είχε αρχίσει να τρέχει νέα προθεσμία παραγραφής.

24 Η απόρριψη εκ μέρους του ενάγοντος της προσφοράς αποζημίωσης που του έγινε κατ' εφαρμογή του κανονισμού 2187/93 δεν τον εμπόδιζε να επωφεληθεί της νέας αυτής προθεσμίας παραγραφής. Η μόνη συνέπεια της απορρίψεως αυτής ήταν ότι οι εναγόμενοι δεν δεσμεύονταν πλέον, ύστερα από το χρονικό αυτό σημείο, από την προσφορά τους.

25 Αμφισβητώντας το αίτημα του ενάγοντος, οι εναγόμενοι προβάλλουν τρεις ισχυρισμούς αντλούμενους, αντιστοίχως, από το ότι ο ενάγων παρήγε γάλα κατά τη διάρκεια ενός τμήματος της περιόδου για την οποία ζητεί να αποζημιωθεί, από την ολική ή μερική παραγραφή των προβαλλομένων δικαιωμάτων και από την υπερεκτίμηση του ποσού της ζητουμένης αποζημιώσεως.

26 Το Πρωτοδικείο υπενθυμίζει ότι εξωσυμβατική ευθύνη της Κοινότητας από ζημίες προκληθείσες από τα όργανα, όπως προβλέπεται στο άρθρο 215, δεύτερο εδάφιο, της Συνθήκης, υφίσταται μόνον εφόσον συντρέχει ένα σύνολο προϋποθέσεων όσον αφορά τον παράνομο χαρακτήρα της προσαπτομένης ενέργειας, το υποστατό της ζημίας και την ύπαρξη αιτιώδους συνδέσμου μεταξύ της παράνομης ενέργειας και της προβαλλομένης ζημίας (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 17ης Δεκεμβρίου 1981, 197/80, 198/80, 199/80, 200/80, 243/80, 245/80 και 247/80, Ludwigshafener Walzmühle κ.λπ. κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, Συλλογή 1981, σ. 3211, σκέψη 18, και του Πρωτοδικείου της 17ης Φεβρουαρίου 1998, Τ-107/96, Pantochim κατά Επιτροπής, Συλλογή 1998, σ. II-311, σκέψη 48).

27 Στον τομέα της ευθύνης για πράξεις κανονιστικού χαρακτήρα, η προσαπτομένη στην Κοινότητα ενέργεια πρέπει, κατά πάγια νομολογία (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 2ας Δεκεμβρίου 1971, 5/71, Zuckerfabrik Schöppenstedt κατά Συμβουλίου, Συλλογή τόμος 1969-1971, σ. 1025, σκέψη 11, και της 25ης Μαΐου 1978, 83/76 και 94/76, 4/77, 15/77 και 40/77, HNL κ.λπ. κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1978, σ. 381, σκέψη 4· απόφαση του Πρωτοδικείου της 15ης Απριλίου 1997, Τ-390/94, Schröder κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1997, σ. II-501, σκέψη 52), να συνιστά παράβαση υπέρτερου κανόνα δικαίου προστατεύοντος τους ιδιώτες. Αν το όργανο εξέδωσε την πράξη στο πλαίσιο ασκήσεως ευρείας εξουσίας εκτιμήσεως, όπως συμβαίνει στον τομέα της κοινής γεωργικής πολιτικής, η παράβαση αυτή πρέπει, να είναι, επιπλέον, κατάφωρη, δηλαδή πρόδηλη και βαρεία (προπαρατεθείσα απόφαση του Δικαστηρίου HNL κ.λπ. κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, σκέψη 6· απόφαση του Δικαστηρίου της 8ης Δεκεμβρίου 1987, 50/86, Grands Moulins de Paris κατά ΕΟΚ, Συλλογή 1987,

σ. 4833, σκέψη 8, και Mulder II, σκέψη 12· απόφαση του Πρωτοδικείου της 9ης Δεκεμβρίου 1997, T-195/94 και T-202/94, Quiller και Heusmann κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, Συλλογή 1997, σ. II-2247, σκέψεις 48 και 49).

28 Όπως τα κοινοτικά όργανα αναγνώρισαν στην ανακοίνωσή τους της 5ης Αυγούστου 1992, από την απόφαση Mulder II προκύπτει ότι η Κοινότητα ευθύνεται έναντι εκάστου παραγωγού ο οποίος υπέστη ζημία λόγω του ότι εμποδίστηκε, κατ' εφαρμογήν του κανονισμού 857/84, να παραδίδει γάλα.

29 Εν όψει των κατατεθειμένων στη δικογραφία εγγράφων, ο ενάγων, στον οποίο χορηγήθηκε, το 1991, ειδική ποσότητα αναφοράς, βρίσκεται στην κατάσταση των παραγωγών στους οποίους αναφέρεται η ανακοίνωση αυτή. Έχοντας αναλάβει δέσμευση μη εμπορίας στο πλαίσιο του κανονισμού 1078/77, ο ενάγων εμποδίστηκε να επαναρχίσει την εμπορία γάλακτος μετά το πέρας της δεσμεύσεως αυτής, και τούτο λόγω της εφαρμογής του κανονισμού 857/84. Εξάλλου, η διαπίστωση αυτή επιρρωννύεται από το γεγονός ότι οι αρμόδιες γερμανικές αρχές του υπέβαλαν, στις 25 Ιανουαρίου 1994, επ' ονόματι και για λογαριασμό του Συμβουλίου και της Επιτροπής και κατ' εφαρμογή του κανονισμού 2187/93, προσφορά αποζημίωσης την οποία αυτός δεν αποδέχθηκε. Επομένως, ο ενάγων δικαιούνταν, καταρχήν, αποζημιώσεως για τις ζημίες αυτές.

30 Ωστόσο, πρέπει να εξεταστεί το ζήτημα αν και σε ποιο βαθμό το αίτημά του προσκρούει στην παραγραφή.

31 Συναφώς, από πάγια νομολογία προκύπτει ότι η προθεσμία παραγραφής που προβλέπεται στο άρθρο 43 του Οργανισμού δεν μπορεί να αρχίσει να τρέχει πριν από την πλήρωση όλων των προϋποθέσεων από τις οποίες εξαρτάται η υποχρέωση αποκαταστάσεως της ζημίας και, ιδίως, προκειμένου περί περιπτώσεων όπως η υπό κρίση, όπου η ευθύνη απορρέει από κανονιστική πράξη, πριν από την επέλευση των ζημιογόνων αποτελεσμάτων της σχετικής πράξεως (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 27ης Ιανουαρίου 1982, 256/80, 257/80, 265/80, 267/80 και 5/81, Birra Wührer κ.λπ. κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, Συλλογή

1982, σ. 85, και 51/81, De Franceschi κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, Συλλογή 1982, σ. 117, σκέψη 10· απόφαση του Πρωτοδικείου της 16ης Απριλίου 1997, Τ-20/94, Hartmann κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, Συλλογή 1997, σ. II-597, στο εξής: απόφαση Hartmann, σκέψη 107).

32 Εν προκειμένω, ο ενάγων άρχισε να υφίσταται ζημίες από την ημέρα όπου, μετά το πέρας της δεσμεύσεώς του περί μη εμπορίας, θα μπορούσε να επαναρχίσει παραδόσεις γάλακτος αν δεν του είχε προβληθεί άρνηση χορηγήσεως ποσότητας αναφοράς. Έτσι, δεδομένου ότι η δέσμευση περί μη εμπορίας έπαυσε να ισχύει τον Οκτώβριο του 1983, ο ενάγων άρχισε να υφίσταται τη ζημία αυτή αφ' ης στιγμής ετέθη σε ισχύ ο κανονισμός 857/84, δηλαδή από την 1η Απριλίου 1984. Επομένως, από αυτήν ακριβώς την ημερομηνία άρχισε να τρέχει η προθεσμία παραγραφής.

33 Οι εναγόμενοι δεν μπορούν να υποστηρίζουν ότι όλα τα δικαιώματα του ενάγοντος έχουν παραγραφεί πέντε έτη ύστερα από την έναρξη της προθεσμίας παραγραφής.

34 Πράγματι, οι ζημίες που η Κοινότητα οφείλει να αποκαθιστά δεν είναι στιγμιαίες. Οι ζημίες αυτές συνεχίζονται καθημερινώς για ορισμένη περίοδο, λόγω της διατηρήσεως σε ισχύ μιας παρανόμου πράξεως, και τούτο για όσο χρόνο ο ενάγων αδυνατεί να λαμβάνει ποσότητα αναφοράς και επομένως να παραδίδει γάλα. Κατά συνέπεια, ανάλογα με την ημερομηνία της συνιστώσας διακοπή της παραγραφής πράξεως, η βάσει του άρθρου 43 του Οργανισμού του Δικαστηρίου παραγραφή εφαρμόζεται για την περίοδο που προηγείται κατά πέντε και πλέον έτη από την ημερομηνία αυτή, χωρίς να επηρεάζει τα δικαιώματα που γεννήθηκαν κατά τη διάρκεια μεταγενέστερων περιόδων (απόφαση Hartmann, σκέψη 132).

35 Σύμφωνα με το άρθρο 43 του Οργανισμού του Δικαστηρίου, η παραγραφή διακόπτεται είτε διά της προσφυγής που υποβάλλεται στον κοινοτικό δικαστή είτε διά της προηγουμένης αιτήσεως που ο ζημιωθείς απευθύνει στο αρμόδιο όργανο της Κοινότητος.

36 Το προβαλλόμενο από τον ενάγοντα επιχείρημα κατά το οποίο η παραίτηση από την έγερση ενστάσεως παραγραφής, που προβλεπόταν από την ανακοίνωση της 5ης Αυγούστου 1992, είχε ως συνέπεια να αρχίσει να τρέχει νέα προθεσμία παραγραφής πρέπει να απορριφθεί.

37 Πράγματι, όπως υπογραμμίζουν οι εναγόμενοι, στο κείμενο της ανακοινώσεως μνημονεύεται παραίτηση από την έγερση ενστάσεως παραγραφής και όχι διακοπή αυτής. Απλώς προβλέφθηκε ένας αυτοπεριορισμός του δικαιώματος εγέρσεως ενστάσεως παραγραφής, από τον οποίο οι παραγωγοί θα μπορούσαν να επωφεληθούν υπό τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στον κανονισμό 2187/93 (βλ. απόφαση Hartmann, σκέψη 137).

38 Η παραίτηση ήταν μια μονομερής πράξη που σκοπούσε, με στόχο τον περιορισμό του αριθμού των ασκηθεισών προσφυγών, στο να ενθαρρυνθούν οι παραγωγοί να αναμείνουν την εφαρμογή του συστήματος της κατ' αποκοπήν αποζημιώσεως που θα προβλεπόταν από τον κανονισμό 2187/93 (βλ., υπό την ίδια έννοια, την απόφαση Hartmann, σκέψη 136).

39 Κατ' εφαρμογήν του κανονισμού αυτού, οι παραγωγοί μπορούσαν να ζητήσουν να τους υποβληθεί προσφορά αποζημιώσεως με προθεσμία αποδοχής δύο μήνες. Σε περίπτωση απορρίψεως της προσφοράς, μπορούσαν να ασκήσουν αγωγή αποζημιώσεως κατά τη διάρκεια αυτής της προθεσμίας των δύο μηνών, κατά την οποία εξακολουθούσε να ισχύει υπέρ αυτών η παραίτηση από την έγερση ενστάσεως παραγραφής (απόφαση Hartmann, σκέψη 138).

40 Εν όψει του στόχου της (βλ. ανωτέρω σκέψη 38), η παραίτηση αυτή έπαυσε να παράγει αποτελέσματα μετά το πέρας της περιόδου αποδοχής της προσφοράς αποζημιώσεως. Επομένως, τα κοινοτικά όργανα μπορούσαν, από τη στιγμή εκείνη, ελλείψει τόσο αποδοχής της προσφοράς όσο και ασκήσεως αγωγής, να προτείνουν εκ νέου την ένσταση παραγραφής.

41 Εν προκειμένω, η προσφορά αποζημιώσεως περιήλθε στον ενάγοντα στις 28 Ιανουαρίου 1994. Η προσφορά αυτή δεν έγινε αποδεκτή εντός της προθεσμίας των δύο μηνών που προβλεπόταν από τον κανονισμό 2187/93 ούτε ασκήθηκε,

εντός της ίδιας προθεσμίας, οποιαδήποτε αγωγή αποζημιώσεως. Στη συνέχεια, με έγγραφο της Επιτροπής της 5ης Αυγούστου 1994, η προθεσμία αυτή παρατάθηκε, έναντι του ενάγοντος, μέχρι την εκπνοή της τελευταίας προθεσμίας των δέκα ημερών (βλ. ανωτέρω σκέψη 17). Παρ' όλ' αυτά, ο ενάγων κατά τη διάρκεια ισχύος της παρατάσεως αυτής, ούτε αποδέχθηκε την προσφορά ούτε άσκησε αγωγή. Επομένως, δεν μπορεί να επικαλείται υπέρ αυτού την παραίτηση από την έγερση ενστάσεως παραγραφής που μνημονεύεται στην ανακοίνωση της 5ης Αυγούστου 1992.

42 Έστω και αν υποτεθεί ότι είναι δυνατό το έγγραφο που ο ενάγων απηύθυνε στην Επιτροπή τον Ιούνιο του 1994, με το οποίο αμφισβήτησε το ύψος του προσφερόμενου ποσού αποζημιώσεως, μπορεί να αναδειχθεί ως προηγούμενη, κατά την έννοια του άρθρου 43 του Οργανισμού του Δικαστηρίου, αίτηση, διαπιστώνεται ότι ο ενάγων δεν άσκησε αγωγή εντός της προθεσμίας των δύο μηνών του άρθρου 173 της Συνθήκης στο οποίο και παραπέμπει το άρθρο 43 του Οργανισμού του Δικαστηρίου.

43 Καθώς η αγωγή ασκήθηκε στις 30 Ιουλίου 1997, η τελευταία ζημία που είχε υποστεί ο ενάγων είχε επέλθει πέντε και πλέον έτη πριν από την ημερομηνία εκείνη, συγκεκριμένα το 1991, έτος κατά το οποίο είχε επαναρχίσει την παραγωγή γάλακτος.

44 Κατά συνέπεια, η αγωγή ασκήθηκε εκπροθέσμως ενώ όλα τα δικαιώματα του ενάγοντος είχαν ήδη παραγραφεί.

45 Από τις προηγούμενες σκέψεις απορρέει ότι η προσφυγή πρέπει να απορριφθεί.

Επί των δικαστικών εξόδων

46 Κατά το άρθρο 87, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπήρχε σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Δεδομένου ότι ο ενάγων ηττήθηκε, πρέπει, σύμφωνα με τα σχετικά αιτήματα των εναγομένων, να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ (πρώτο τμήμα)

αποφασίζει:

1) **Απορρίπτει την αγωγή.**

2) **Καταδικάζει τον ενάγοντα στα δικαστικά έξοδα.**

Vesterdorf Moura Ramos Mengozzi

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 25 Νοεμβρίου 1998.

Ο Γραμματέας

H. Jung

Ο Πρόεδρος

B. Vesterdorf